

Låt eleverna använda alla sina språk i skolan

Om flerspråkiga elever får använda alla sina språkliga resurser i lärandet kommer de att klara sig bättre. Det är en av Kate Seltzers grundtankar. I oktober kom hon till Sverige för att föreläsa för 900 lärare.

När Kate Seltzer arbetade som lärare i engelska som andraspråk insåg hon att det inte fungerade att enbart använda engelska i klassrummet. Eleverna klarade inte av att följa undervisningen.

– Jag hatade att se mina elevers uppgivna ansikten när de inte hängde med.

I dag är hon doktorand på City University of New York i USA och ingår i ett forskningsprojekt för att utveckla undervisningen för flerspråkiga elever i delstaten New York. I oktober besökte hon Stockholm i sällskap med professor Ofelia García för att tala på andraspråkskonferensen Symposium 2015. Kärnan i deras forskning och utvecklingsarbete stavas *translanguaging*. På svenska skulle man kunna tala om *korsspråkande*.

Korsspråkande utgår ifrån den flerspråkiga människans som norm och är ett relativt nytt begrepp inom språkvetenskapen. I stället för att betrakta varje språk som ett separat avgränsat system, ses alla språk som en helhet. Språkinläring handlar om att integrera nya språk i en befintlig språklig repertoar. Det gör man inte genom att stänga av eller förbjuda sina tidigare språk, utan genom att använda sig av dem. Det är den processen som teorierna om korsspråkande tränger in i.

”Det är inte längre läraren som innehar kunskapen och sitter inne med alla svar. Det är läskigt för somliga.”

För Kate Seltzer var mötet med professor Ofelia García och teorierna om korsspråkande omvälvande.

– Hon hjälpte mig att ifrågasätta det jag hade tagit för givet. Jag hade aldrig tänkt tanken att det inte fanns andraspråk.

Genom att betrakta språk som ett enda system hos individen blir begrepp som *förstaspråk* och *andraspråk* överflödiga. Alla språk är delar i ett ständigt växande system. Om det inte finns några andraspråk finns det inte heller några andraspråksinlärare. I stället kan man se dem som flerspråkiga individer på tillväxt, eller som det heter på engelska, *emerging bilinguals*.

För de elever som håller på att lägga till svenska i sin språkliga repertoar kommer lärandet i skolan att fungera bäst om de får använda sig av alla sina språkliga resurser.

– Elever som är i ett nytt land möter samma krav som andra elever i samma ålder, men de talar inte skolspråket som modersmål. Att låta alla elever använda alla sina språkresurser ger dem större möjligheter att möta kraven.

Till korsspråkande hör ett pedagogiskt förhållningssätt som lärare kan dra nytta av för att stötta sina elevers lärande. Till en början kan det vara så enkelt som att säga till elever att deras språkkunskaper är värdefulla i skolan. Genom att synliggöra elevernas olika språk på affischer, skyltar och i undervisningen kan skolan skapa en miljö där språklig mångfald ses som en resurs.

Därefter handlar det om att medvetet och strategiskt använda sig av sina elevers flerspråkighet i undervisningen. Att planera för den och ge eleverna möjligheter att läsa, tala och skriva på sina olika språk. Även om svenska är det gemensamma språket och mycket väl kan vara målet, kan processen på väg dit vara flerspråkig.

– Börja i det lilla, som att strategiskt placera eleverna så att

Läs mer

- *Translanguaging: A CUNY-NYSIEB Guide for Educators*. Christina Celic & Kate Seltzer. CUNY-NYS Initiative on Emergent Bilinguals. 2011. <http://www.nysieb.ws.gc.cuny.edu/files/2012/06/FINAL-Translanguaging-Guide-With-Cover-1.pdf>
- *Translanguaging. Language, Bilingualism and Education*. Ofelia García & Li Wei. Palgrave Macmillan. 2013.

I stället för att prata om förstaspråk och andraspråk utgår teorier om korspråkande från att alla ens språk är delar av samma helhet.

FOTO ISTOCK

de som delar språk sitter nära varandra. Uppmuntra dem att använda det språket när de ska lösa uppgifter, föreslår Kate Seltzer.

Uppgiften kan vara att brainstorma på modersmålet för att sedan skriva en text på svenska. Eller att genomföra en laboration och använda modersmålet under arbetet, men sedan skriva labbrapporten på svenska.

– Minst lika viktigt är att skapa en kultur av språklig mångfald på skolan. Jag vet till exempel en lärare som lyfter fram två språk i veckan. Att göra begreppskartor för ett ämne på olika språk och sätta på väggen kan vara ett annat sätt.

Att låta samtalet vara lika viktigt som skrivandet kan också vara betydelsefullt, inte minst när eleverna ska göra uppgifter hemma.

– Att prata med en förälder om ett ämne kan vara lika viktigt som att läsa om det.

Men vad händer om läraren låter eleverna tala olika språk i klassrummet? Hur vet man att de gör det de ska? Kate Seltzer har hört många invändningar från lärare. Men hon menar att förhållningssättet fungerar i alla klassrum, oavsett om eleverna är nyanlända eller talar svenska flytande.

– Att arbeta så innebär ett skifte i lärarrollen. Det är inte längre läraren som innehar kunskapen och sitter inne med alla svar. Det är läskigt för somliga.

Lärarens auktoritet utmanas, vilket inte behöver bli ett problem.

– Jag vet kanske inte vad eleverna talar om, men det är okej. Om de kan rapportera tillbaka till mig vad de talar om så räcker det.

Bedömning kan vara en annan svårighet. Kate Seltzer betonar att korspråkande inte innebär att eleverna hela tiden talar andra språk än svenska. Läraren väljer medvetet tillfällen och arbetsformer då det kan hjälpa eleverna i lärandet.

– Självklart kan man inte göra en viktig bedömning på somaliska om man inte behärskar språket.

Att vara nyfiken på elevernas språk och lära sig några fraser är något Kate Seltzer förordar starkt.

– Det betyder att ta ett steg tillbaka och inta rollen som inlärare. Dina elever kan saker du inte kan. Om du är öppen kan du lära dig. Det gör relationen mer autentisk.

ULRICA ZWENGER

ANNELIE DREWSEN

är legitimerad gymnasielärare i svenska som andraspråk och spanska, frilansjournalist och barn- och ungdomsboksförfattare.